

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ СКИДУ СТИЧНИХ ВОД У ПОВЕРХНЕВІ ВОДНІ ОБ'ЄКТИ

Стаття присвячена аналізу діючого водного законодавства України з метою удосконалення правового регулювання скиду стічних вод у водні об'єкти суб'єктами господарювання, а також розробка і правова регламентація підходу, стосовно виявлення джерел надходження забруднюючих речовин зі стічними водами у поверхневі водні об'єкти (річки) та встановлення джерел їх забруднення.

Постановка проблеми. За умов відродження економіки держави і зростання матеріальних потреб суспільства виникає необхідність вдосконалення положень щодо правового регулювання здійснення скиду стічних вод у водні об'єкти суб'єктами господарювання, а також розробці та правовій регламентації підходу стосовно виявлення джерел надходження забруднюючих речовин зі стічними водами у поверхневі водні об'єкти (річки) та встановлення джерел їх забруднення.

Ступінь наукової розробки проблеми. Вода, водні об'єкти, водні ресурси – одні з головних компонентів навколишнього природного середовища, необхідна умова життєдіяльності людини. Проблема забезпечення належної кількості та якості води є однією з найбільш важливих і має глобальне значення. Екологічно незбалансована господарська діяльність, використання у виробничій сфері значних обсягів водних ресурсів, їх забруднення, штучна зміна природного режиму водних об'єктів призвели до того, що самовідновлювальна та самоочисна здатність водних об'єктів значно погіршилась [1, с.182-183; 2, с.429].

Спостереження за станом водних об'єктів України засвідчують тенденцію погіршення гідрохімічних характеристик якості води, що використовується для потреб населення та економіки країни [3; 4]. Значна частка водокористування в Україні здійснюється за рахунок поверхневих джерел (більш ніж 70%), переважно басейнів річок, які згідно з гігієнічною класифікацією водних об'єктів за ступенем забруднення можна віднести до забруднених та дуже забруднених.

При існуючому рівні антропогенного навантаження на екосистему, водні ресурси втрачають здатність до відновлення своїх природних характеристик, змінюючи свої якісні та кількісні характеристики. Одним із основних несприят-

ливих наслідків антропогенного впливу на стан вод є їх забруднення.

Забруднення та деградація водних ресурсів стає причиною зростання захворюваності і підвищення смертності населення, скорочення тривалості життя та життєвого рівня, активної міграції, що безпосередньо впливає на соціально-економічну структуру регіону [5]. Основною причиною забруднення поверхневих водних об'єктів є скид забруднених стічних вод [6; 7].

Отже, необхідність правового регулювання охорони, використання й відтворення вод викликана установленим екологічним станом природного об'єкта, зростаючими масштабами споживання, урахуванням таких якостей цього природного об'єкта, як обмеженість і вразливість [8, с.176].

Правовими проблемами охорони та використання вод у різний час займалися такі науковці як: О.С. Колбасов, В.І. Гордєєв, І.В. Труфан, В.О. Джуган, С.В. Шарапова [9; 10; 11; 12; 13; 14] тощо. Дослідження факторів та джерел забруднення водних ресурсів широко висвітлені в працях українських, російських та закордонних вчених-екологів. Проблемам моніторингу поверхневих вод приділяли увагу такі науковці, як: М.А. Израель, Ю.О.Абрамов, О.Г. Васенко [15; 16; 17].

Політика України спрямована на охорону наколишнього природного середовища, зокрема, водних об'єктів країни на всіх рівнях [18, 19, 20]. Необхідність охорони водних об'єктів виникає не тільки внаслідок використання водних ресурсів, проте й в результаті господарської експлуатації джерел їх забруднення, що розташовані на певній території. У зв'язку з цим вирішення проблеми охорони вод від надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин пов'язано з необхідністю, по-перше, чіткої регламентації експлуатації господарських об'єктів, які здійснюють негативний вплив на води, а по-друге, можливіс-

ттю виявлення джерел забруднення вод та притягнення до юридичної відповідальності винних у порушенні водного законодавства осіб.

Мета дослідження - аналіз чинного водного законодавства України та розгляд питань з удосконалення його положень щодо правового регулювання здійснення скиду забруднюючих речовин зі стічними водами у водні об'єкти суб'єктами господарювання, а також розробка та правова регламентація підходу стосовно виявлення джерел надходження забруднюючих речовин із стічними водами у поверхневі водні об'єкти (річки) та встановлення джерел їх забруднення.

Виклад основного матеріалу. Згідно Водного кодексу (ВК) України від 1995 року (ст.ст. 48, 49), інших нормативно-правових актів [21; 22; 23] скидання стічних вод відноситься до спеціального водокористування та потребує отримання суб'єктами його здійснення спеціального дозволу. В разі використання поверхневих вод видача дозволу на спеціальне водокористування погоджується з державними органами водного господарства (ст.49 ВК України), що затверджується Кабінетом Міністрів України [24].

Непоодинокі випадки, коли підприємства здійснюють скид забруднюючих речовин у поверхневі водні об'єкти за допомогою технічних пристроїв, які не перелічені у дозволах на спецводокористування, що є самовільним використанням водних об'єктів, а отже порушенням водного законодавства та тягне за собою юридичну відповідальність (ст.110 ВК України). Крім того, джерела забруднення не повинні забруднювати водні об'єкти понад встановлених нормативів (ст.35 ВК України).

Проблема несанкціонованих скидів постає не тільки в Україні, але й в інших країнах, наприклад, Німеччині [25], Великобританії [26], Філіппінах [27], Японії та Кореї [28].

Проте існують деякі основні проблеми визначення несанкціонованих скидів та джерел надходження забруднюючих речовин у поверхневі води. Так, якість води залежить від надходження забруднень, які визначаються природними особливостями водозбору і характером господарського використання водного ресурсу, це ускладнює визначення саме антропогенного забруднення і його джерела.

Виділити антропогенні зміни якості водних ресурсів на фоні природних можливо за допомогою ідентифікації специфічних забруднювачів, які не існують у природному середовищі, а пов'язані лише з діяльністю людини. На основі даних щодо знаходження цих специфічних забруднювачів, за допомогою математичного мо-

делювання і програмування можливо визначення джерела забруднення [29].

Специфічні забруднювачі, такі як деякі форми металів, фармацевтичні компоненти, деякі інші хімічні речовини, що використовуються у домогосподарствах та технологічних процесах підприємств можуть бути індикаторами надходження несанкціонованих стічних вод у водне середовище [30]. Виявлення цих речовин не відноситься до задач системи державного моніторингу, де існує суттєва обмеженість у кількості речовин, що аналізуються, та постів спостереження.

У країнах Європейського Союзу проблема визначення несанкціонованих скидів на основі специфічних речовин вирішується за рахунок впровадження спеціальної мережі моніторингу, який називається «investigative» (в перекладі з англійського – слідчий, дослідний) [31; 32], основним завданням якого є визначення специфічних видів забруднювачів та джерел забруднення, у тому числі несанкціонованих. Цей вид моніторингу проводять державні або міжнародні установи, а також громадські організації.

В Україні на законодавчому рівні передбачена та діє державна система моніторингу довілля, зокрема водних ресурсів [33; 34; 35; 21] Проте, на жаль, законодавством України чітко не визначена стратегія розвитку моніторингу довілля, де вказано напрямки удосконалення лабораторних методів аналізу та устаткування, розвиток наукових досліджень, програма фінансування установ, що здійснюють моніторинг та залучення до моніторингу речовин, наявність яких в природному середовищі відповідає соціально-економічним особливостям розвитку території. Все це значно стримує подальше удосконалення системи моніторингу навколишнього природного середовища, а також виявлення джерел забруднення вод та притягнення до юридичної відповідальності винних у порушенні водного законодавства осіб.

До суб'єктів державного моніторингу поверхневих вод в Україні належить досить широке коло державних органів та установ [36; 37; 38; 39; 40], які проводять різні види моніторингу поверхневих вод (фоновий, кризовий, частково науковий), проте виявлення самовільних скидів не здійснюють.

Отже, в Україні немає спеціальної установи, яка б проводила моніторинг, спрямований на виявлення несанкціонованих скидів стічних вод та специфічних забруднювачів. Враховуючи значні витрати держави та підприємств на заходи щодо відновлення та охорони довілля, доцільно запропонувати спеціальний орган, головною метою якого буде визначення несанкціонованих

скидів стічних вод, та, можливо, й інших порушень природоохоронного законодавства. Це допоможе попередити забруднення довкілля та його наслідки, зберегти навколишнє середовище та здоров'я населення. Діяльність цього органу може бути направлена на визначення специфічних компонентів у довкіллі, джерел забруднення, інших дій, що спричиняють забруднення та деградацію навколишнього середовища. Такий орган у своїй діяльності повинен спиратися на сучасну наукову та лабораторну базу, яка б дала можливість досліджувати нові хімічні елементи у довкіллі, їх токсичність, розробляти екологічні нормативи. Враховуючи те, що в економіці країни використовується все більше хімічних речовин, які складають дійсну загрозу для життя людини, нормативи щодо якості довкілля та методи визначення забруднюючих речовин і джерел їх надходження потребують постійного перегляду та доповнення. Запропонований орган може входити до існуючої системи моніторингу довкілля (наприклад, до Державного комітету з водного господарства) у якості підрозділу, а може бути самостійним та діяти на основі державних або відомчих договорів.

Висновки. Захист водних ресурсів від виснаження і забруднення і їхнього раціонального використання для потреб народного господарства – одна з найважливіших проблем, що вимагають невідкладного рішення.

Правова охорона й використання вод в Україні забезпечується низкою нормативних актів, проте окремі положення залишаються нерегульованими, деякі вирішені не повністю, що призводить до зниження ефективності державного управління та діяльності правоохоронних органів у сфері застосування екологічного законодавства, збільшення правопорушень у галузі використання водних ресурсів.

На теперішній час не вирішеною залишається ситуація, при якій існуючі мережі моніторингу у деяких випадках дублюють одна одну або мають недостатню кількість точок спостереження, що не дає можливості отримувати об'єктивну інформацію стосовно стану довкілля (зокрема, водних об'єктів) в регіоні.

Крім того, слід зауважити, що у зв'язку з економічним спадом, що мав місце в державі протягом 90-х років, деякі суб'єкти моніторингу не мали можливості вести спостереження на достатньому рівні. Внаслідок цього спостереження за станом довкілля мали нерегулярний та непослідовний характер. Отже, установи, що проводять моніторинг довкілля в Україні не мають можливості безперервно досліджувати загальні і

специфічні забруднювачі поверхневих вод внаслідок використання застарілого обладнання та неповного фінансування. Кількість постів контролю якості поверхневих вод значно обмежена та дозволяє контролювати тільки основні джерела скиду стічних вод, такі як міські очисні споруди та скиди великих підприємств.

Отже, система державного моніторингу довкілля недостатньо врегульована екологічним законодавством України і потребує суттєвого вдосконалення. Необхідно внести відповідні зміни до структури функціонування системи моніторингу, яка б відповідала сучасним екологічним проблемам територій, особливостям їх соціально-економічного розвитку та забезпечувала безперервний, вільний доступ до екологічної інформації.

Невирішеною проблемою залишається правове регулювання та виявлення несанкціонованих скидів забруднюючих речовин, визначення джерела забруднення, що є головною причиною забруднення та деградації водних ресурсів України. Тому доцільно створити спеціальний орган як самостійну структуру або у складі вже існуючих організацій, яка б безпосередньо та цілеспрямовано досліджувала стан навколишнього природного середовища з використанням сучасних методів моніторингу, визначала специфічні забруднюючі речовини, їх токсичність та розробляла екологічні нормативи щодо контролю їх надходження у довкілля.

Список літератури

1. Кобецька Н.Р. Екологічне право України: Навч. посібник / Н.Р. Кобецька. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 352 с.
2. Екологічне право України. Акад. курс: Підруч. / [відпов. ред. Ю.С. Шемшученко]. – К.: Юридична думка, 2005. – 848 с.
3. Стан довкілля в Україні. Інформац.-аналіт. огляд // Міністерство охорони навколишнього природного середовища України. – К., 2008. – 33 с.
4. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2006 році // Міністерство з питань житлово-комунального господарства України. – К., 2007. – 355 с.
5. Виставна Ю.Ю., Чернікова О.Ю. Оцінка впливу чинників водокористування на здоров'я населення в регіонах України / Ю.Ю. Виставна, О.Ю. Чернікова // Комуніальное хозяйство городов. – № 87. – 2009. – С. 86-91.
6. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2008

- році // Міністерство охорони навколишнього природного середовища України. – 2009. – 548 с.
7. Екологічний паспорт Харківської області, 2008 р. // Міністерство охорони навколишнього природного середовища України. – 2009. – 119 с.
8. Екологічне право України: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х. : Право, 2009. – 328 с.
9. Кобласов О.С. Водное законодательство в СССР / О.С. Колбасов. – М.: Юрид. лит., 1972. – 216 с.
10. Кобласов О.С. Теоретические основы права пользования водами в СССР / О.С. Колбасов. – М.: Наука, 1972. – 227 с.
11. Гордеев В.И. Правовые вопросы использования и охраны малых рек Украины: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06 / В.И. Гордеев; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 1994. – 173 с.
12. Труфан І.В. Правовий режим малих річок в Україні: автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.06 / І.В. Труфан; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2005. – 18 с.
13. Джуган В.О. Правове регулювання використання та охорони вод в Україні : автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.06 / В.О. Джуган; Нац. універ. біоресурсів і природокористування України. – К., 2009. – 19 с.
14. Шарапова С.В. Правове забезпечення екологічного моніторингу в Україні : автореф. дис...канд. юрид. наук : 12.00.06 / С.В. Шарапова; Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. – Х., 2002. – 19 с. – укр.;
15. Израэль Ю.А. Экология и контроль состояния природной среды и пути их решения/ Ю.А.Израэль. – М.: Гидрометеиздат, 1984. –560 с.
16. Моніторинг надзвичайних ситуацій: Підручник / [Ю.О. Абрамов, О.Ю. Грінченко, О.Ю. Кірючкін та ін.]. – Харків : АЗУ, 2005. – 530 с.
17. Комплексні експедиційні дослідження екологічного стану водних об'єктів басейну р. Уди (Суббасейну р. Сіверський Донець) / [О.Г. Васенко, М.Л. Лунгу, Ю.А. Ільєвська, О.В. Климов та ін.]; ред. О.Г. Васенко. – Х.: Райдер, 2006. – 156 с.
18. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: Постанова Верховної Ради України від 05.03.1998 р. №188/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 38. – С. 248.
19. Про затвердження Програми охорони навколишнього природного середовища м. Харкова на 2008-2012 рр. [Електронний ресурс]: Рішення Харківської міської ради Харківської області 25 сесії 5 скликання від 10.09.2008 р. № 249/08. – Режим доступу: <http://www.city.kharkov.ua/uk/document/view/id/3685>.
20. Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 р. № 465 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 13. – С. 34.
21. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року № 213/95-ВР (зі змін. від 03.06.2008 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – С. 189.
22. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV (зі змін. та доп. від 30.12.2009 р.) // Офіційний вісник України. – 2005. – № 39. – С. 31. – Ст. 2429.
23. Про заходи щодо упорядкування видачі документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2009 р. № 526 (зі змін. від 16.09.2009 р.) // Офіційний вісник України. – 2009. – № 40. – С. 31. – Ст. 1350.
24. Про затвердження Порядку погодження та видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 р. № 321 // Офіційний вісник України. – 2002. – №12. – С. 88. – Ст. 590.
25. Bode H., Nusch E.A. Advanced river quality monitoring in the Ruhr basin // Water Science and Technology. –1999. – 40 (10).– P. 145 – 152.
26. Ort C., Siegrist H., 2009. Assessing wastewater dilution in small rivers with high resolution conductivity probes // Water Science and Tehcnology. – 2009. – 59 (8) – P.1593 – 1601.
27. Oledan M.T.T. Challenges and opportunities in watershed management for Laguna de Bay (Philippines) // Lakes and Reservoirs: Research and Management. –2008. – 6 (3), P. 243 – 246.
28. Kim A. Source identification and characterization of the accumulating non-biodegradable organics in Korean reservoirs Sungwon Kima, Seungk-wan Honga, Geonha Kimb, Jinsik Sohnc, Euiso Choia // Journal of Environmental Management. – 2008. – 88 (2008). – P.1056 – 1065.
29. До Чонг Тиен. Математические модели и комплексы программ анализа воздействия на окружающую среду целлюлозно-бумажного комбината Северного Вьетнама : дис. ... канд. техн. наук : 05.13.18, 03.00.16 / До Чонг Тиен. – М., 2004. – 187 с. (РГБ ОД, 61:05-5/1037).

30. Скоординована програма екологічного моніторингу навколишнього природного середовища Харківської області. – Х., 2003. – 25 с.
31. Alan I. J., Mills G.A., Vrana B., Knutsson J., Holmberg A., Guigeus N., Laschi S., Fouillac A.M., Greenwood R. Strategic monitoring for the European Water Framework Directive // Trends in Analytical Chemistry. – 2006. – 25 (7), P. – 704 – 714.
32. Winkler S., Zessner M., Saracevic E., Ruzicka K., Flejchmann N., Wegricht U. Investigative monitoring in the context of detecting anthropogenic impact on an epipotamal river // Water Science and Technology. – 2008. – 57 (7). – P. 1023 – 1030.
33. Про затвердження Положення про державну систему моніторингу довкілля: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1998 р. № 391 (зі змін. та доп. від 25.05.2006 р.) // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – С. 91.
34. Про затвердження Порядку здійснення державного моніторингу вод: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.07.1996 р. № 815 (зі змін. та доп. від 21.06.2004 р.) // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 15. – С. 403.
35. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ (зі змін. від 19.03.2009 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – С. 546.
36. Про затвердження Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 р. № 1524 (зі змін. від 23.12.2009 р.) // Офіційний вісник України. – 2006. – № 44. – С. 129. – Ст. 2949.
37. Про затвердження Положення про Державну санітарно-епідеміологічну службу: Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2004 р. №1272 (зі змін. від 26.07.2006 р.) // Офіційний вісник України. – 2004. – № 39. – С. 43. – Ст. 2586.
38. Про затвердження Положення про державно-епідеміологічну службу Міністерства охорони здоров'я України: Наказ МОЗ України від 19.11.2002 р. № 420 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 50. – С. 136. – Ст. 2262.
39. Про затвердження Положення про Державний комітет України по водному господарству: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2007 р. № 882 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 48. – С. 70. – Ст. 1981.
40. Про затвердження Положення про Державну гідрометеорологічну службу: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2002 р. № 570 (зі змін. від 15.07.2005 р.) // Офіційний вісник України. – 2002. – № 18. – С. 35. – Ст. 931.

Стаття надійшла до редколегії 15 вересня 2009 року.

Рекомендована до опублікування у «Віснику» науковим редактором П.С. Пауцківським.

М.К Черкашина, Ю.Ю. Виставна

THE LEGISLATIVE PROBLEMS OF WASTE-WATER DISCHARGES IN SURFACE WATER

Summary

The article is focus on the analysis of the current Ukrainian water legislation. The research has been done on the improvement of the legal regulation of pollutants discharge with wastewater into water bodies. The approach on the identification of pollution sources and specific water pollutants has been proposed for the development of water control and monitoring systems.

М.К. Черкашина, Ю.Ю. Виставна

ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ СБРОСА СТОЧНЫХ ВОД В ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ

Аннотация

Статья посвящена анализу действующего водного законодательства Украины с целью усовершенствования правового регулирования сброса сточных вод в водные объекты хозяйствующими субъектами, а также разработка и правовая регламентация подхода, направленного на выявление источников поступления загрязняющих веществ со сточными водами в поверхностные водные объекты (реки) и определения источников их загрязнения.

НАУКОВИЙ
ВІСНИК

ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Рік заснування 1996

Випуск 518

Правознавство

Збірник наукових праць

Чернівці
Чернівецький національний університет
2009

Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наук. праць. Вип. 518: Правознавство. - Чернівці: ЧНУ, 2009. – 124 с.

Naukovy Visnyk Chernivetskoho Universitetu: Zbirnyk Naukovykh Prats. Vyp. 518: Jurisprudence. – Chernivtsi: Chernivtsi National University, 2009. – 124 s.

У випуску на основі врахування новітніх досягнень юридичної науки, узагальнення правозастосовної практики, вітчизняного і зарубіжного досвіду висвітлюються проблеми теорії та практики різних галузей права, сформульовані практичні рекомендації законодавцю щодо вдосконалення чинного законодавства, а також працівникам правоохоронних органів по застосуванню конкретних норм права в умовах перехідного суспільства.

Для науковців, викладачів вищих і середніх спеціальних навчальних закладів, студентів, працівників правоохоронних і правозастосовних органів.

The issue on the base of the newest achievements of legal science, law application practice, domestic and foreign experience touches upon the problems of theory and the practice of the various law branches, there are formulated practical recommendations to the legislator on the development of the legislation currently in force, as well as to the employees of law-protecting bodies on the application of the concrete norms of law in the circumstances of transitional society.

It can be used by scientific employees, teachers of institutions of higher and secondary specialized education, students, employees of law-applying and law-protecting bodies.

Редколегія випуску: доктор юрид. наук, проф. **Пацурківський П.С.** (наук. редактор),
доктор юрид. наук, проф. **Никифорак М.В.** (заст. наук. редактора),
канд. юрид. наук, доц. **Гаврилюк Р.О.** (відповідальний секретар),
канд. юрид. наук, доц. **Гетманцев О.В.**,
канд. юрид. наук, доц. **Гетьманцева Н.Д.**,
доктор юрид. наук, проф. **Георгіца А.З.**,
доктор юрид. наук, проф. **Грищук В.К.**,
доктор юрид. наук, проф. **Козловський А.А.**,
доктор юрид. наук, проф. **Козюбра М.І.**,
доктор юрид. наук, проф. **Кузнєцова Н.С.**,
доктор юрид. наук, проф. **Якимчук М.К.**

Збірник входить до переліку фахових видань ВАК України

Свідоцтво Міністерства України у справах преси та інформації
№ 2158 серія КВ від 21.08.1996 р.
Загальнодержавне видання

Рекомендовано до друку Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Адреса редколегії випуску “Правознавство”:

Україна, 58012, м. Чернівці, вул. Коцюбинського, 2, національний університет,
кафедра конституційного, адміністративного і фінансового права, тел. (0372) 58-48-73

E-mail: oleg@chnu.cv.ua

© Чернівецький університет, 2009.

Підписано до друку 30.09.2009 р. Формат 60x84/8. Друк офсетний. Папір офсетний.

Умовн. друк. арк. 13,5. Обл. - вид. арк. 14,5. Зам. -п. Тираж 200 прим.

Друкарня видавництва “Руга” Чернівецького національного університету.
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2.

ЗМІСТ

I. МЕТОДОЛОГІЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

<i>Георгіца А.З., Толкачова Н.Є.</i> Концептуальні засади історичної школи права: теоретико-правовий аналіз	5
<i>Сатохіна Н.І.</i> Експлікація проблеми розуміння в сучасній філософії права	14
<i>Божко В.М.</i> Правовий вплив на винагороду за працю в Україні протягом Х-ХVII століть	20
<i>Ревєр О.Ю.</i> Конституція Республіки Польщі 1997 року: загальнокласифікаційна характеристика	26
<i>Торончук І.Ж.</i> Система органів управління Буковиною після проведення адміністративної уніфікації 1925 р. у Румунії	32
<i>Грекул-Ковалик Т.А.</i> Декани юридичного факультету Чернівецького університету румунського періоду (1918-1940 рр.)	39

II. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

<i>Волощук О.Т.</i> Конституційна роль Президента в Україні	45
---	----

III. ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ. МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ТА ПУБЛІЧНЕ ПРАВО

<i>Задорожна С.М.</i> Змістове обмеження дії норм про автономію волі в міжнародному приватному праві	51
<i>Гетьманцева Н.Д.</i> Мета і засіб – правовий інструментарій ефективності трудового права	55
<i>Толмач О.В.</i> Критерії трудової правосуб'єктності працівника	59
<i>Трунова Г.А.</i> Колективні переговори з укладення колективних договорів і угод	65
<i>Лейба Л.В.</i> Особливості приватизації земельної ділянки, на якій розташований будинок, що знаходиться у спільній власності	69
<i>Гетманцев О.В., Височанська Н.К.</i> Повернення речових доказів, оглянутих і досліджених судом, у порядку цивільного судочинства	74
<i>Дем'янова О.В.</i> Класифікація видів проваджень у цивільному процесі України	79
<i>Кондрат'єва Л.А., Пацурківська С.А.</i> Правова природа інституту мирової угоди	85

IV. ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. ФІНАНСОВЕ ПРАВО

<i>Черкашина М.К., Виставна Ю.Ю.</i> Правові проблеми скиду стічних вод у поверхневі водні об'єкти	90
<i>Федорук Н.С.</i> Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права України	95
<i>Котенко В.М.</i> Деякі питання забезпечення процесуальних прав і обов'язків сторін в адміністративному процесі	98
<i>Бабін І.І.</i> Розподіл обов'язків доказування в позасудовій процедурі оскарження рішень податкових органів	102
<i>Вдовічена Л.І.</i> Застосування правових презумпцій в механізмі уникнення міжнародного подвійного оподаткування	109

V. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС. КРИМІНОЛОГІЯ. ПРОКУРАТУРА

<i>Нестор Н.В.</i> Медіація (примирення) – новела кримінального процесу України	114
<i>Кулянда М.І.</i> Взяття під варту та право на свободу особистості в державі	118
<i>До наших авторів</i>	123

CONTENTS

I. METHODOLOGY OF LEGAL SCIENCE. PHILOSOPHY OF LAW. THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW. COMPARATIVE LAW

<i>Georgitsa A.Z., Tolkachova N.</i> Doctrinal basis of historical school of law	5
<i>Satokhina N.I.</i> Explicating the problem of understanding in the contemporary philosophy of law	14
<i>Bozhko V.M.</i> The legal regulation mechanism of the labor payment in Ukraine during X-XVII centuries.....	20
<i>Rever O.Y.</i> The Constitution of Poland 1997: generally classified characteristic	26
<i>Toronchyk I.G.</i> The system of regulatory bodies in Bukovina after the administrative unification in Romania in 1925	32
<i>Hrekul-Kovalyk T.A.</i> The deans of the faculty of law of Chernivtsi Univaersity as a part of Romania (1918-1940)	39

II. CONSTITUTIONAL LAW

<i>Voloschuk O.T.</i> The constitutional role of the president in Ukraine.....	45
--	----

III. CIVIL LAW AND PROCEDURE. SOCIAL SECURITY LAW. INTERNATIONAL PRIVAT AND PUBLIC LAW

<i>Zadorozhna S.M.</i> The consequences of sphere of action of the conflict of law norms of autonomy in the international private law	51
<i>Getmantseva N.D.</i> Aim and means - legal instruments of efficiency of labour law	55
<i>Tolmach O.V.</i> Criteria labour legal personality of workers.....	59
<i>Trunova G.A.</i> Collective negotiations on conclusion collective bargaining and agreements.....	65
<i>Lejba L.V.</i> Features of privatization of lot land, which the located house which is in common property.....	69
<i>Getmantsev O. V., Vysochanska N. K.</i> The returning process of those material evidences which were examined and investigated by court during the civil procedure.....	74
<i>Demjanova O.V.</i> Classification of types of realizations is in civil procedure of Ukraine	79
<i>Kondrat'eva L.A., Patsurkivska S.A.</i> Legal nature of the institute of compromise.....	85

IV. ECOLOGICAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE. FINANCIAL LAW

<i>Cherkashina M.K., Vystavna Y.Y.</i> The legislative problems of waste-water discharges in surface water	90
<i>Fedoruk N.S.</i> The comparative characteristic of the administrative law and the other branches of law	95
<i>Kotenko V.M.</i> Some questions of providing of judicial rights and obligation sides are in an administrative process.....	98
<i>Babin I.I.</i> The division of duties to be proving in the extra-judicial procedure of appeal of decisions of tax organs.....	102
<i>Vdovichena L.I.</i> Application of legal presumptions in the mechanism of avoidance of the international double taxation	109

V. CRIMINAL LAW AND PROCEDURE. CRIMINOLOGY. PROCURACY

<i>Nestor N.V.</i> Mediation (reconciliation) is a novel of criminal process of Ukraine	114
<i>Kulyanda M.I.</i> Taking into custody and the right to personality freedom in a state	118
<i>To our authors</i>	123